

ВИКОРИСТАННЯ АУДІО- ТА ВІДЕОМАТЕРІАЛІВ У НАВЧАННІ УКРАЇНСЬКІЙ МОВІ ЯК ІНОЗЕМНИЙ

Вінницький національний технічний університет

Анотація

У роботі розглянуто питання ефективності використання автентичних аудіо- та відеоматеріалів з метою розвитку мовленнєвих навичок у іноземних студентів та лексичних вмінь аудіювання на уроках української мови як іноземної. Узагальнено критерії, що необхідні для вдалого вибору відео. Наведено приклади завдань для роботи з візуальними засобами вивчення мови. Визначено переваги використання автентичних візуальних засобів (створення специфічного мовного середовища, підвищення мотивації, розвиток уваги та пам'яті, ефективне засвоєння матеріалу) з метою вдосконалення компетенцій студентів.

Ключові слова: аудіоматеріали, відеоматеріали, візуальні засоби, лексичні вміння, українська мова як іноземна.

Abstract

The work considers the effectiveness of the use of authentic audio and video materials in order to develop foreign students' speech skills and lexical listening skills at the lessons of Ukrainian as a foreign language. The criteria, which are necessary for successful video selection, are summarized. Examples of tasks for working with visual aids for language learning are given. The advantages of using authentic visual aids (creating a specific language environment, increasing motivation, developing attention and memory, effective learning) to improve student competencies are identified.

Keywords: audio materials, video materials, visual aids, lexical skills, Ukrainian as a foreign language.

Перед викладачами української мови як іноземної закладів вищої освіти постає завдання підвищення мотивації студентів до вивчення дисципліни, їх стимулювання до самостійного опанування мовного матеріалу. Педагоги вважають, що використання аудіо- та відеотехнологій є потужним інструментом для удосконалення комунікативних вмінь студентів. Крім того, у автентичному відеоматеріалі закладено значний мотиваційний потенціал, адже робота з таким відео значно поживляє навчальний процес, робить його більш цікавим та невимушеним. За допомогою автентичних відеоматеріалів можливо розвивати активну навчально-пізнавальну діяльність в іноземних студентів на основі актуальних ситуацій професійно-орієнтованого спілкування.

Навчання будь-якої іноземної мови включає 4 види діяльності: аудіювання, читання, говоріння та письмо. Усіма цими видами діяльності іноземний студент має володіти в комплексі, і лише тоді ми можемо оцінювати його рівень володіння українською мовою. Багато методистів-лінгвістів присвятили свої праці саме темі використанню відеоматеріалів під час вивчення іноземних мов у закладах вищої освіти.

У статті О. П. Іванцової та Т. Ю. Малярчук досить переконливо доведено доцільність використання відеоматеріалів й зауважено, що саме залучення таких матеріалів дозволяє розвивати в іноземних студентів декілька навиків одразу: «на відміну від аудіо або друкарського тексту відеотекст має ту перевагу, що сполучає в собі різні аспекти акту мовної взаємодії. Окрім змістовної сторони спілкування, відеотекст містить візуальну інформацію про місце події, зовнішній вигляд і невербальну поведінку учасників спілкування в конкретній ситуації, обумовлених частенько специфікою віку, статі, і психологічними особливостями. Візуальний ряд дозволяє краще зрозуміти і закріпити як фактичну інформацію, так і чисто мовні особливості мови в конкретному контексті» [1, 202]. Ми ж намагаємося акцентувати увагу на запровадженні окремих видів вправ у навчальний процес з метою розвитку мовленнєвих навичок та навичок розуміння іноземної мови.

Щоб розвивати навички, необхідні для розуміння живої мови, студентів треба знайомити з автентичними текстами, або тими, які звучать, як автентичні. Це можуть бути фрагменти художніх фільмів, серіалів, телепередач, розважальних ток-шоу, діалоги тощо.

Успішність застосування відеоматеріалів залежить, в першу чергу, від вдалого вибору відео, що повинно відповідати наступним критеріям:

- автентичність, що є умовою достовірності тексту як в лінгвістичному, так і в соціокультурному аспектах;
- функціональність: відповідати лексичним та граматичним темам робочої навчальної програми та окремим комунікативним ситуаціям;
- відповідність лексичного змісту рівню мовної підготовки студентів;
- новизна: відео має бути пізнавальним для студентів та мати практичне спрямування;
- актуальність тематики;
- якість відтворення: звук і зображення мають бути чіткими, самі відео не дуже довгими (не більше 10 хвилин) [3, с. 159].

Надзвичайно ефективним є використання аудіо- та відеоматеріалів, що відповідають темі заняття. Наприклад, студентам можна запропонувати переглянути відеоролики “Україна”, “Київ – столиця України”, “Найвідоміші університети України” під час вивчення ними цих лексичних тем. Перевага застосування невеличких відеороликів є очевидною: студенти ознайомлені з лексикою з даної теми, тому їм не потрібні пояснення викладача. Таким чином створюється комфортна психологічна атмосфера на занятті, що є важливим фактором успішного оволодіння іноземною мовою.

Цікаво підібраний матеріал, обізнаність студентів із основною інформацією уроку будуть стимулювати їхній інтерес до подальшого вивчення теми. Саме тому доречним є використання аудіоматеріалів чи фільмів. Наприклад, наприкінці вивчення кожної теми, якщо є можливість, добре було б показати фільм або фрагмент, зміст якого близький до програмового матеріалу. Закінчуючи тему “Мої товариші”, студентам можна запропонувати переглянути одну із серій американського телесеріалу “Друзі”. Під час обговорення відео важливо пам’ятати про багатоваріантне виконання домашніх завдань. Так, сильним студентам можна запропонувати написати твір-роздум, а слабшим – дати відповіді на ключові запитання за допомогою окремих фраз і слів з фільму.

Складність у використанні фільмів полягає в тому, що, звісно, не завжди можна знайти фільм, який би відповідав темам, які ми пропонуємо студентам для опрацювання. Але це також залежить від викладача та його бажання використовувати аудіоматеріали на заняттях. На старших курсах (третьому та четвертому) аудіоматеріали можна використовувати з метою повторення окремих граматичних тем. У Youtube можна знайти значну кількість відеороликів, що записані викладачами – носіями мови: зазвичай – це пояснення різноманітних правил та усталених конструкцій. Такий вид діяльності також стимулює студентів до уважного прослуховування й урізноманітнює роботу на уроці. Після пояснення граматичного матеріалу за допомогою використання аудіоролику доцільним є організація постановки питань з метою виявлення незрозумілого. Існують також аудіовправи для закріплення граматичного матеріалу, але більшість з них орієнтовані на перевірку самостійно зробленої вправи (Listen and check). Також можливо використовувати вправи з заповнення пропущених слів або граматичних конструкцій (Gap filling) [2, с.25].

Використовуючи власний багаторічний досвід ми виділили декілька видів вправ, які рекомендуємо виконувати з іноземними студентами:

1. Завдання на перевірку фактів з фільму або ходу слідування подій (студентам пропонуються різноманітні запитання).
2. Завдання, які розвивають навички логічного мислення (командна робота або робота в парах; презентація окремих героїв фільму).
3. Завдання-ігри на основі фрагментів з фільму.
4. Письмові завдання – виклад власних думок стосовно однієї з проблем.

Отже, робота з автентичними відеоматеріалами передбачає розробку викладачем комплексу вправ, що виконуються до перегляду, під час та після перегляду відео. До прикладу, наведемо вправи, розроблені для іноземних студентів 3 курсу факультету менеджменту на основі відеоматеріалу фрагменту з фільму “Дефолт” (2018).

Етап 1. Завдання для виконання до демонстрації відео:

1.1. На даному етапі відбувається узагальнення лексичного матеріалу, пов’язаного з основною темою, огляд термінів, будується схема – кластер, до якої добудовуються елементи з новими термінами.

1.2. Викладач ставить прогноуючі запитання.

Етап 2. Завдання під час безпосереднього перегляду автентичного відеоматеріалу.

2.1. Викладач пропонує зафіксувати порядок дій, що виконує фахівець, розташовуючи речення за порядком (10 речень);

2.2. Множинний вибір.

2.3. Під час перегляду відео (вдруге) студенти на роздаткових картках із завданням заповнюють пропущені слова.

Етап 3. Виконання завдань після того, як відеоматеріал переглянуто.

3.1. Питання – відповідь. Викладач ставить запитання різних типів (загальні, спеціальні, альтернативні, розділові).

3.2. Складання плану переказу.

3.3. Студентам пропонують написання есе описового типу для закріплення лексики.

Такий вид навчально–пізнавальної діяльності ми зазвичай плануємо як завершальний, закріплюючий етап певної теми, на якому відбувається узагальнення отриманих раніше знань, а успішне виконання студентами всіх додаткових завдань демонструє засвоєння матеріалу.

Отже, беззаперечним є факт, що автентичні відеоматеріали, викликаючи зацікавленість з боку студентів та будучи авторитетним джерелом інформації, стимулюють мотивацію до вивчення будь-якої іноземної мови та інтенсифікації навчального процесу. а також було доведено, що використання автентичних відеоматеріалів сприяє кращому запам'ятовуванню і правильному використанню професійних термінів; дозволяє постійно підтримувати у студентів живий інтерес до вивчення мови й уникати тієї монотонності, що може іноді виникати на заняттях з усної практики за традиційною методикою, коли на вивчення однієї теми виділяється кілька занять, студентам пропонується великий обсяг лексичного матеріалу.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Іванцова О. П. Особливості застосування відеоматеріалів при викладанні іноземних мов у вищих навчальних закладах. Наукові записки НДУ ім. М. Гоголя. *Філологічні науки*. 2014. Книга 3. С.200-202.
2. Яхунів Т. О., Верисокін Ю. І. Типологія кіноінформації та її використання для навчання лексики соціокультурним компонентом. *Іноземні мови*. 2000. № 3. С. 33–36.
3. Швець Ганна. Теорія і практика навчання української мови іноземних студентів гуманітарних спеціальностей: монографія. Київ : Фенікс. 2019. 529 с.

Зозуля Ірина Євгенівна — канд. пед. наук, доцент кафедри мовознавства, Вінницький національний технічний університет, Вінниця, irazozulya15011985@gmail.com

Zozulia Iryna Yevgeniyivna – Candidate of Pedagogy, Associate professor of the Linguistics' Department, Vinnytsia National Technical University, Vinnytsia, irazozulya15011985@gmail.com